

nizovanja za strokovne, kakor gospodarske organizacije.

Zato vidim prospeh našega stan. gospodarstva v strogi centralizaciji.

Pač priznavam avtonomijo in svoboden razvoj posameznih strok; a ne odobravam cepjenja posameznih strok; zato zahtevam za naše gospodarstvo v posameznih strokah strogo centralizacijo, a tudi zvezo in sorazmerno razvijanje in izpopolnjevanje posameznih strok, kakor celotnega našega stan. gosp. dela in razvoja.

Sistem centralizacije se mi zdi v posameznih strokah neizogiben. Posamezne stroke je pa potreba tudi podrediti centrali, kar se tiče družjenja in razpolaganja z denarnimi sredstvi.

Velika, celotna ureditev našega stanovsko-gospodarskega delovanja se nam bo prejalislej pokazala kot nujna potreba, ker tudi naše gospodarske organizacije so otroci preteklega časa; čas jih je rodil, potreba jih bo zvezati, urediti in izpopolniti.

A še nismo pri kraju z našim organizovanjem, potreba bo misliti tudi na nove organizacije.

Do danes je bilo narodno socialno delo našega stanu neorganizovano in se je preveč spajalo s stanovsko organizacijo, kar je očitno zaviralo ta naš razvoj.

Vsi načrti organizovati naš stan za nar. soc. delo, so se izjalovili.

Velika tozadevna reforma tov. Peska je nerešena, a ne zaradi tega, da bi bila slaba, temveč edino zato, ker primanjkuje vzgojenih delavcev za narodno socialno delo.

In velikim idealnim idejam tov. Peska hočemo prav danes položiti prvi temelj s tem, da položimo temelj za vzgojo nar. soc. delavcev.

Prepričan sem, da pride čas, ko bodo ideje tov. Peska — čeprav v drugi obliki — prodrle in zmagale.

Jaz si predstavljam obliko organizovanja naše narodno prosvetne ali socialne organizacije na še bolj decentralistiškem temelju nego naše strokovne organizacije in bi dal krajnim društvom popolno suvereniteto in avtonomijo.

Ta organizacija bi se krila z našim narodnim programom, ki bi istovetil kulturno in gospodarsko delovanje našega stanu v narodu ter določal smeri našega nar.-soc. dela in kazal pot našemu šolskemu programu med narod.

Sistematiški načrt našega stanovsko-narodnega programa, bi nas dovaljal do popolne decentralizacije naših vrst pri nar.-prosvetnem delu in bi se končal v popolnoma avtonomnih stanovsko-prosvetnih krožkih, ki bi skupno tvorili narodno-prosvetno organizacijo, katere edini smoter bi bil nar.-prosvetno delo izločeno iz naše stan.-politiške in gosp.-zadružne organizacije.

Le na tem temelju je mogoče nje prospeh in zato zahtevam zanjo popolnoma svoje vodstvo in upravo!

Prepričan sem, če izvedemo temeljito te organizacije, da dobi s tem učiteljstvo tudi odločilen vpliv na našo narodno politiko in bo kot stan lahko sodelovalo pri postopanju in pri smereh naše narodne politike.

In naše politično delo bo lahko postalo kulturno delo!

Toda nikakor ni s tem rečeno, da zahtevamo mi kot smoter kulturnega dela politični vpliv, temveč narobe. mi iščemo smoter našega kulturnega delovanja le v kulturi sami, ker kulturna povzdiga naroda je edini temelj, ki omogočuje pozitivno narodno politiko.

Pač pa se bo na ta način lahko učiteljstvo čez čas tudi v svrhu političnih stremeljenj soorganizovalo; a ne da bi vodilo politiko, pač pa dobi vpliv na smer politike.

In smoter tega političnega soorganizovanja bi bil, da enkratavselej napravimo konec političnemu despotizmu, ki se je na eni in na drugi strani ujedlo v naš narod.

Dovesti je tok naše politike do nesebične narodne in napredne politike, ki bo dovajala naš narod tudi do pozitivnih uspehov na političnem polju.

Onim našim slogašem pa, ki odrekajo učitelju zaradi njegove „pedagoške prevzvišenosti“ vsako sodelovanje pri nar. pol. vprašanjih, pa kličem besede pedagoga Diesterwega v spomin, ki pravi: „Nihče ni res in v resnici učitelj, čigar zanimanja ne obvladajo razmere in delovanje na političnem in socialnem polju. Torej zahtevamo od učitelja živo zani-

manje za te stvari, toda z omejitvijo, da ne trpi njegovo pedagoško delovanje. — Sramota učitelju, ki se ne udeležuje na velikih zadevah naroda in na važnih zadevah svoje domovine.“

S tem končujem del svojega poročila o našem vsestranskem organizovanju.

Poudarjam pa, da ene kakor druge organizacije ne morem pogrešati, če si hočem predstavljati naše organizovanje popolno in če si hočem predstavljati naše organizovanje po-

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

V zadnji okrožnici smo pozvali predsednike okrajnih učiteljskih društev, ki so združeni v Zvezi, naj nam javijo pri letošnjih uradnih konferencah izvoljene odposlance k deželni učiteljski konferenci, ki se ima vršiti septembra meseca v Gradcu —

polno in če si hočem domišljati, da smo socialno pozicijo našega stanu v narodu resnično izrabili in izkoristili.

Poudarjam pa zopet, da so nam predpogoj takemu delu dobro vzgojeni delavci, katerih danes še nimamo dovolj, zato je moj prvi klic in korak: Med naraščaj in na učiteljska vzgojevati za to delo bodoče generacije našega stanu!

(Dalje.)

in pa novoizvoljene učiteljske strokovnjake v okrajnih šolskih svetih.

Sestavili smo na podlagi poslanih nam podatkov pregled, ki smo ga poslali „Steierm. Lehrerbundu“ in ki ga priobčujemo tukaj:

Tek. št.	Šolski okraj	Odposlanci k deželni učiteljski konferenci l. 1911.	Novoizvoljeni strokovnjaki v okr. šol. svete (za dobo 6 let)
1.	Brežice	Ivan Knapič, nadučitelj v Vidmu	Blaž Tominc, nadučitelj v Globokem
2.	Celje-Okolica	Ljudevit Černej, šolski vodja v Grižah Ernest Slanc, nadučitelj v Petrovčah	Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah pri Žalcu
3.	Gornji grad	Fran Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu	Fran Kocbek
4.	Gornja Radgona	Josipina Krenova, učiteljica v Sv. Petru	Josip Mihelič, nadučitelj v Sv. Juriju ob Ščavnici
5.	Konjice	Hinko Schell, nadučitelj v Zrečah	Hinko Schell
6.	Kozje	Valentin Pulko, nadučitelj v Dobjem pri Planini	Valentin Pulko
7.	Laško	Anton Gnus, nadučitelj v Dolu Hilda Riegerjeva, učiteljica v Trbovljah-Vodah.	Anton Gnus
8.	Sv. Lenart v Slov. gor.	Josip Maurič, nadučitelj v Sv. Trojici	Jakob Kopic, nadučitelj v Sv. Lenartu.
9.	Ljutomer	Ivan Robič, ravnatelj v Ljutomeru	Ivan Robič
10.	Marenberg	Fran Witzmann, učitelj v Ribnici na Pohorju	Bogomir Sitter, nadučitelj v Vuhredu ob Dravi
11.	Maribor-Okolica	Matija Lichtenwallner, učitelj v Rušah Avgust Požegar, nadučitelj v Žiteški vasi	Avgust Požegar
12.	Ormož	Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu	Josip Rajšp
13.	Ptuj-Okolica	Ivan Kaukler, nadučitelj Ptuj-Okolica Miha Vauhnik, nadučitelj v Markovcih	Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori
14.	Rogatec	Davorin Sotošek, nadučitelj v Žetalah	Simon Sekirnik, nadučitelj v Sv. Juriju pod Rogaško goro
15.	Sevnica	Josip Mešiček, nadučitelj v Sevnici	Josip Mešiček
16.	Slov. Bistrica	Josip Kokl, nadučitelj v Studenicah	Josip Sabati, nadučitelj v Zgornji Poljskavi
17.	Slov. Gradec	Fran Vrečko, ravnatelj v Slov. Gradcu-Okolica	Fran Vrečko
18.	Šmarje	Tomo Kurbus, nadučitelj v Slivnici pri Celju	Tomo Kurbus
19.	Šoštanj	Ivan Lukman, učitelj v Šoštanju	Ivan Koropec, učitelj v Šoštanju
20.	Vransko	Fran Lorber, nadučitelj v Braslovčah	Anton Farčnik, nadučitelj v Polzeli

Prosimo predsedništva okrajnih učiteljskih društev, naj nam pošljejo imenik članov, odbor in število zborovanj ter obravnavane teme, ako tega letos še niso storila.

Tista društva, ki so še na dolgu članarino (po eno krono od člana), pozivljamo, da jo čimprej poravnajo.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo 3. avgusta 1911 v Št. Ilju pri Velanju po običajnem vzporedu. Predsednik tovariš Koropec pozdravi vse navzoče ter nas vzpodbuja k skupnemu delovanju. Z utemeljeno ogorčenostjo pa bica malomarnost in brezbržnost nekaterih koleginj in kolegov, ki imajo ravno za tisti dan, ko imajo zborovanje, pripravljen cel koš izgovorov za opravičbo, ki so pa vsi sumljivo — resnični. Tistim pa, ki so ravno na tak dan bolni, pa želi skorajšnjega zdravlja. Nato pride na dnevni red.

Izmed dopisov omenim samo onega od Zaveze glede izprememb pravil. Določijo se tovariš Trobec, Koropec in Lukman, da prešturajo ta pravila ter o tem poročajo pri enem prihodnjih zborovanj. — Tovariš Koropec se

zahvali tovarišem za zaupanje, ki so nam ga izkazali s tem, da so ga izvolili za zastopnika učiteljstva v okrajni šolski svet. Kakor dosedaj delal bo tudi v prihodnje za koristi učiteljstva. Tovariš tajnik poroča obširno o letošnjem Zavezinem zborovanju v Trstu, katero poročilo so zbrani z zanimanjem poslušali. Nato je še bilo nekaj nasvetov in želj. Prihodnje zborovanje se je določilo na dan 5. novembra t. l. v Šoštanju.

Književnost in umetnost.

Dr. Velimir Deželić: Spomen-listak na dvadesetipetletni književni in nastavnični rad Stjepana Širole. (1886—1911). Preštampano iz „Prosvjete“. Zagreb 1911. Tisak Antona Scholza. br. 23. — Danes le omenjamo to brošurico. Več o nji izpogovori naš poročevalec o hrvaškem šolstvu.

Zvonček objavlja v svoji osmi številki to-le vsebino: Andrej Rape: Umrlemu očetu. Pesem. — Po jabolka. Vinjeta. — Dr. Ivan Lah: Pri gospodu Noviču. Povest. — Ivo Trošt: Najlepši trenutek. Povest s podobo. Andrej Rapč: In svet prevzel sad delavnih je let. Pesem. — K. Andrejev: Škržad in solnce. Basen. — Fran Žgur: Zadnja pot. Pesem. — Marica Gregoričeva: Ines in njeno pismo. Igrica. — Bohinjko jezero. Podoba v barvotisku. — Dragotin Humek: Majka priroda pripoveduje. Bajka s 7 podobami. — J. S.: Strah. Pesem. — Fr. Ločniškar: Slovo od doma. Pesem. — Pouk in zabava: Fr. Zagorc: Zastavica v podobah. — Rešitev. — Uglasbena pesem. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Obrambni vestnik.

„Slovenčev“ popolnoma neosnovani in od poklicane strani temeljito ovrženi napadi na Učit. tiskarno in Vdovsko društvo so se začeli ponavljati z vso predrzno vehemenco. Prokleti klerikalci hočejo uničiti vse, kar ni njihovega. — Na podlagi lanskega računa je naša tiskarna plačala 2376 K pridobnine, toda varstva naš zavod ne uživa nobenega. Takrat nas poznaajo, ko moramo plačati davke, v obrambo našega poštenja in naše solidnosti pa ne uživamo proti neprestanim napadom klerikalne svojati nobenega varstva! „Slovenčev“ bandit kliče vlado, naj gleda na nas. Tudi mi jo s tem pozivljamo, naj izvrši pri nas revizijo, da bo enkrat konec temu večnemu klerikalnemu lajanju! Takega nekvalifikovanega početja nečemo in ne moremo več mirno prenašati, zato odločno pozivljamo upravni odbor Učit. tiskarne in odbor Vdovskega društva, naj citirajo „Slovenca“ pred sodišče, kjer se klerikalnim barabam enkratavselej zavežejo lažnivi gobci!

* Regulacija plač. Nekateri listi so sedaj, ko je vložen Pacherjev predlog glede regulacije plač vsega avstrijskega učiteljstva, začeli nekaj mešati in pisati tako, kakor to rešitvi tega vprašanja ni v korist. Vse poštene liste nujno pozivljamo, naj puste to vprašanje popolnoma pri miru, ker ga ne razumejo. Akcijo, ki jo je vse napredno avstrijsko učiteljstvo započelo samo, bo tudi samo izvedlo, kolikor je to v naših razmerah najugodnejše mogoče. Tovariši in tovarišice, kiso v prvi in glavni vrsti interesovani na tej akciji, naj nam popolnoma zaupajo: storili bomo vse, kar je v naših močeh, da pospešimo ugodno rešitev tega vprašanja. Že danes lahko povemo, da imamo od nekaterih jugoslovanskih drž. poslancev zagotovilo, da bodo govorili in delali za nas. — Kdor neče delati v smislu naših zahtev, ki ne morejo od njih odnehati niti za las, ta naj bo tiho in mirno. Opravili bomo vse sami!

* Deželni šolski svet v službi duhovščine? Znan župnik na Dolenjskem je poklical nekega dne k sebi člana kraj. šol. sveta ter rekel: „Jaz mislim nadučitelja spraviti proč. Glejte, da se služba njegove žene ne bo definitivno razpisala, ker bo potem težje, če bo ona definitivno nameščena.“ — Služba se je vendar razpisala, dasiravno malo kasno. Nadučiteljeva žena kot edina izvrstno kvalifikovana prosilka v dveh zaporednih sejah od krajnega šolskega sveta enoglasno priporočena še do danes ni stalno nameščena, dasiravno so bile v tem času, ko leži ta akt v Ljubljani, že štiri seje dež. šol. sveta. Vprašamo tu najvišjo šolsko oblast v deželi: „Kaj pa je zakrivila nedolžna žena, če se že njenega moža iz političkih nagibov preganja?“ Povemo pa demagogom pri dež. šol. svetu, da o preganju omenjene zakonske dvojice še ni izpregovorjena zadnja beseda ter ne storjen zadnji korak.

* „Zvonček“ in „Vrtec“. Pred nekaj časom je naš katoliški prijatelj „Slovenec“ zopet nekaj namigaval glede „Zvončka“, kar diši po nadaljevanju bojkota. Mi se seveda tega prav nič ne bojimo, zakaj škodovalo bo to le „Vrtcu“, ker bomo začeli malo gledati na njegovo klavno obleko in puhlo vsebino. Vzemite v roke kak letnik tega „lepega“ lista in našli boste mesto kot je — če se ne motimo v letniku 1910. — pod naslovom „Iz torbice o. Ivana Svetokriškega: „Mož pograbi lonec in ga trešči ženi v glavo, da se je razletel na drobne kosce“. To je prav lep recept! Morda se ga bodo otroci oprijeli, ker je bolj priročen kot Štrkljevi pipci. — Dalje se bere v ravnostih črticah: „Mož našeska ženo, da je bilo veselo gledati.“ — To je že višek sirovosti, če se mladini priporoča tako veselje. Take stvari se prej primejo otrok kot kaj dobrega. Otroci morajo res podivjati ob taki „duševni paši“. Tako gre komedija naprej. Berite n. pr. še „povestice“ v „Angelčku“. Druga za drugo nam prav natančno opisujejo, kako je treba prijeti so-